

-***-

SENTÈNCIA 23-02 de 23 de setembre de 2002

Ponent: M.I. Sra. Marie CONTE

ANTECEDENTS DE FET

I.-RESULTANT: Que el Tribunal de Corts dictà sentència en data 10 de desembre de 2001, amb la següent part dispositiva:

"En primer lloc, havent constatat documentalment la defunció dels processats Abel R.R. i Josep R.M., declara extingida l'acció penal contra ells.

FALLEM: Que, hem de condemnar i condemnem Maria Esperança C.U. com a responsable, en concepte d'autora, del delictes major de blanqueig de diners procedents del tràfic de drogues, tipificats als articles 145, 146 i 147 del Codi Penal, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, a la pena de QUATRE ANYS DE PRESÓ FERMA, MULTA DE VINT-I-CINC MILIONS (25.000.000) DE PESSETES (150.253,03 EUROS), EXPULSIÓ DEFINITIVA DEL PRINCIPAT, així com al pagament de les despeses processals causades.

Atesa la data del delictes objecte d'aquest sumari, un cop ferma aquesta sentència s'aplicaran els beneficis dels indults atorgats en dates 14 de març de 1.994 i 7 d'abril de 1.996 per SS. EE. Els Coprínceps d'Andorra.

Acordem el comís dels diners incautats i ordenem la dissolució de la societat andorrana SOMETRES, S.A."

II.-RESULTANT: Que la sentència es recolza en els següents fets provats: "Que, Abel R.R., processat en el seu moment i avui difunt, participava a Espanya, en el tràfic de productes estupefaents, heroïna i cocaïna, pel qual fou condemnat, en data 22 de desembre de 1.993 per sentència ferma de l'Audiència Provincial de Barcelona, a la pena de deu anys de presó major, cent milions de pessetes de multa, així com el comís de totes les substàncies estupefaents incautades, els diners travats i els objectes com armes, vehicles amb matrícula andorrana, bàscules de precisió destinades al narcotràfic i màquines electròniques de comptar diners requisats durant la instrucció de l'esmentada causa.

Abans, però d'ésser detingut en aquesta causa, el dia 25 de febrer de 1.992, Abel R.R. havia organitzat amb la col·laboració dels també processats Josep R.M. i Maria Esperança C.U., nascuda el dia 8 de maig de 1.943, de nacionalitat espanyola i sense antecedents penals al Principat, una complexa sistemàtica per a introduir als circuits financers legals, els diners producte de la venda d'estupefaents, heroïna i cocaïna, en estat de gran puresa, mitjançant la creació de fidúcies, ja sigui a través de la utilització de les persones físiques, dels co-processats o del seu fill Abel R.C., el qual desconeixia totalment les activitats il·lícites del seu pare, o de les persones jurídiques constituïdes al Principat (Societat VISPA i SOMTRES, SA) i a Espanya (CONSTRUMERCA, SA, IMMOBILIÀRIA DINÀMICA BARCELONA 2000, SL i CONSTRUCCIONES ABELAZ, SA)

Concretament, el processat Abel R.R., consta com a co-titular conjuntament amb la seva esposa i processada, Maria Esperança C.U., dels comptes oberts a l'entitat bancària Banca Reig amb els següents números:

1) 6513-6, amb data d'obertura 12 de juny de 1.987, de compte corrent en moneda pessetes i presentant un ròssec creditor, al moment del seu embarg, de 350.863 pessetes.

2) 6751-0, amb data d'obertura 23 de desembre de 1.987, de compte corrent en monedes pessetes, lliures esterlines, tant en la modalitat de dipòsit com de compte corrent, dòlars USA i marcs alemanys, amb un ròssec aproximat de 96.000.000 pessetes al moment del seu embarg.

Destacant-se entre les dates 1 de setembre de 1.990 i 30 de febrer de 1.992, importants dipòsits després d'haver estat transformades les pessetes ingressades en lliures esterlines, marcs alemanys o dòlars USA, dipòsits que venien transferits a d'altres comptes (6752-7, 80518-1, 80890-8) dels quals era co-titular el mateix processat R., o bé dels quals ostentava poders generals d'administració o disposició sota la titularitat dels altres processats. Remarcant-se, entre d'altres, entre les dates 27 de desembre de 1.991 i 27 de gener de 1.992, les transferències efectuades al compte 80890-8 de 50.000 dòlars USA canviats al mateix moment, de 9.203.075 pessetes, de 2.221.879 pessetes i de 27.440.285 pessetes, totes aquestes quantitats havien estat ingressades mitjançant transferència d'altres comptes controlats pel processat R. o per finestreta en un termini de 15 dies o en dates anteriors molt pròximes.

3) 6752-3 amb data d'obertura 23 de desembre de 1.987, de compte corrent en florins holandesos, pessetes, pessetes convertibles i marcs alemanys, amb un ròssec

aproximat de 287.710 pessetes al moment del seu embarg i amb unes aportacions netes efectuades, principalment en efectiu en pessetes per finestreta, d'aproximadament 50.000.000 de pessetes des de la data 1 de setembre de 1.990.

Durant aquest mateix període destaca en quant:

A) Al subcompte en florins holandesos, canvis de moneda efectuats en dates 30 de novembre de 1.990, 29 de desembre de 1.990, 25 de febrer de 1.991, 14 de maig de 1.991, 15 de juliol de 1.991, 7 de febrer de 1.992 per valor de 30.700, 70.000, 90.000, 120.000, 100.000 i 100.000 florins holandesos, respectivament, provenint d'ingressos efectuats, a la mateixa data, en pessetes en efectiu, efectuant-se automàticament talons al portador o a nom del mateix processat Abel R.R. que eren cobrats per finestreta a la mateixa entitat bancària o a l'AMSTERDAM ROTTERDAM, N.Y. BANK de la vila de Rotterdam en un compte d'aquest.

B) Al subcompte en marcs alemanys, la transformació de pessetes ingressades a la mateixa data per finestreta d'aquesta divisa per valor de 22.500 i 130.000 marcs alemanys, respectivament, a les dates d'1 i 15 de juliol de 1.991, efectuant-se igualment a la mateixa data talons, per aquests imports que eren cobrats immediatament per finestreta a la mateixa entitat bancària.

C) Al compte corrent en pessetes, efectuà les funcions de compte de trànsit o "pulmó", a fi de transferir a la resta de comptes controlats pel processat Abel R. o als sub-comptes en divises, les quantitats ingressades en efectiu en pessetes, destacant-se la transferència realitzada al compte obert per Abel R. amb poders de representació de la societat andorrana SONTRES, SA, en data 5 de juliol de 1.991 de 5.000.000 de pessetes, que són retornats sense les quantitats abonades per despeses notariales de constitució d'aquesta societat en data 15 d'octubre de 1.991, sense haver tingut cap activitat coneguda aquesta societat mercantil andorrana.

D) Al subcompte en pessetes convertibles, destaca la transferència efectuada pel processat Abel R.R. en data 20 de gener de 1.992, al compte obert a nom de la societat espanyola en constitució CONSTRUCCIONES ABELAZ, SA del Banc de Sabadell, a la vila de Sant Vicenç dels Horts (Barcelona), de la quina ostentava 482 del total de les 1.000 accions, ostentant 180 accions més el co-processat i secretari personal de R., Josep R.M., essent igualment el domicili social de CONSTRUCCIONES ABELAZ, SA, el despatx radicat al carrer Nápoles, núm. 13-15 de la vila de Barcelona on s'incautaren, en el marc de la causa 1-93 per quina es dictà sentència condemnatòria en data 22 de

desembre de 1.993 per la secció X de l'Audiència Provincial de Barcelona, en data 19 de febrer de 1.992, un paquet de poliuretà que contenia un embolcall buit, amb restes de substància estupefaent cocaïna amb capacitat per a emmagatzemar la quantitat aproximada d'un quilo de tal substància, així com d'on vers les 9,30 hores del dia 25 de febrer de 1.992, el processat R. portà 3 paquets de la substància estupefaent heroïna amb un pes total net de 1.431,66 grams amb una puresa del 55% i on s'incautaren a la mateixa data, a l'escorcoll efectuat segons acta d'entrada i registre, 1.086 grams del producte estupefaent cocaïna amb una puresa del 81%, el que suposa a la venda al major unes quantitats de 16 i 15.000.000 de pessetes respectivament, que si bé, una vegada convenientment adulterada i venuda als últims escalafons del narcotràfic suposarien un montant econòmic final de 240 i 200.000.000 de pessetes, respectivament.

La processada Maria Esperança C.U., consta com a titular única del compte núm. 80890-8 obert a l'entitat bancària Banca Reig en data 27 de desembre de 1.991, del quin disposava autorització general per administrat i regir, el seu espòs i processat, Abel R.R. des de la data de la mateixa obertura, observant-se subcomptes en lliures esterlines, pessetes i dòlars USA, tant en compte corrent com a terme, i presentant un ròssec creditor aproximat consolidat en pessetes al moment del seu embarg de 49.656.859 pessetes.

No es produeixen en aquest compte aportacions netes externes, nodrint-se de traspassos de comptes procedents, principalment, dels comptes 6751-0 (27 de desembre de 1.991 50.000 dòlars i 503,09 lliures esterlines, 9.203.075 pessetes, 9 de gener de 1.992, 2.221.979 pessetes, 27 de gener de 1.992 27.440.285 pessetes) i 80518-1 (14 de febrer de 1.992 3.000.000 de pessetes), quins titulars són, respectivament, els processats Abel R.R. i Maria Esperança C.U. i, el també co-processat Josep R.M., així com de canvis de divisa interns d'aquest compte (9 de gener de 1.992 4.872.500 pessetes a 50.000 dòlars USA).

En data 5 de juliol de 1.991, el processat Abel R.R., obrí a nom de la societat SOMTRES, S.A., el compte núm. 80495-7, disposant segons escriptura atorgada en data 14 d'octubre de 1.991, per davant del Notari Marc VILA RIBA i amb número de protocol 3.301, per aquesta societat en favor del mateix processat i de la també processada Maria Esperança C.U., poders especials i, dins de la seva especialitat, tan amplis abastament com a Dret es requereixi o sigui menester, perquè cadascú d'ells, per sí sol

indistintament, pugui administrat i regir els béns de la Societat.

El processat Abel R. efectuà en data 5 de juliol de 1.991 des del seu compte 6752-7 una transferència per valor de 5.000.000 de pessetes, retornant-se 4.500.000 pessetes al mateix compte, el dia després d'ostentar els poders de la societat SOMTRES, SA, sense que fins a la data aquesta hagi tingut activitat coneguda, restant al moment de l'embarg un ròssec creditor de 433.503 pessetes.

El processat Josep R.M., consta com a co-titular del compte corrent numeral 1865E-1, obert a l'entitat bancària Crèdit Andorrà, durant el mes de març de 1.989, quan era insolvent, i va conèixer al co-processat Abel R.R., acceptant d'efectuar-li les funcions d'home de confiança, secretari personal i fiduciari en operacions financeres i societàries, ingressant quantitats que, a la data del mes de març de 1.992, suposaven 1.058.892 pessetes.

Consta, igualment, el processat Josep R.M. com a titular únic del compte núm. 80518-1, obert en data 15 de juliol de 1.991 a l'entitat bancària Banca Reig, del quin disposa d'autorització per regir i administrat el co-processat Abel R.R. des de la data de la seva obertura, havent-se efectuat aportacions netes per valor de 37.850.000 pessetes en efectiu, i restant un ròssec creditor, al moment de l'embarg, de 267.133 pessetes.

Entre els mesos de juny de 1.986 i febrer de 1.992 van efectuar-se un total d'aportacions netes de 239.872.597 pessetes, sense considerar traspassos i transferències internes o canvis de moneda entre els comptes sota control d'Abel R.R. i dels altres co-processats, procedent de la venda de productes estupefaents sense cap argumentació ni justificació documental, de 99.766.355 pessetes, i entre el període 1 de setembre de 1.990 al febrer de 1.992 un total de 105.964.000 pessetes, sense que s'hagi donat qualsevol tipus d'argumentació que no justificació documentada per part dels processats de 93.765.408 pessetes, restant actualment embargats, uns ròssecs pel valor de 62.408.126 pessetes."

III.-RESULTANT: Que contra l'esmentada sentència interposà recurs d'apel·lació el lletrat Manuel PUJADAS DOMINGO advocat defensor de Maria Esperança C.U., el qual demana la revocació de la sentència i l'absolució de la seva defensada amb restitució de les sumes de diners de la seva titularitat fins els 137.000.000.- de Pts ja reclamats en primera instància.

Fonamenta el seu recurs en els arguments següents :

- La sentència fonamenta exclusivament la seva motivació sobre una sentència ferma dictada el 22 de desembre de 1993 per l'Audiència Provincial de Barcelona que no ha estat declarada executòria a Andorra segons les formes legals en la mesura en la que no existeix cap institució equivalent a l'exequàtur en matèria civil. Tan mateix el Tribunal de Corts aplica a la processada una decisió estrangera en la qual aquesta no n'ha format part, i sense que hagin estat de nou debatuts davant la jurisdicció andorrana els elements de dret i de fet conseqüents a la condemna d'Abel R. i Josep R.M. La sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona s'ha d'apartat del debat.

- No ha estat establert que Maria Esperança C.U. hagués col·laborat en l'organització financera posada a disposició amb l'objectiu del blanqueig de fons provenint del narcotràfic.

- L'única activitat imputable a la processada és d'haver obert comptes i procedit a activitats mercantils a petició del seu difunt marit. Així els 4 comptes corrents dels que els esposos eren titulars no han estat mai utilitzats per Maria Esperança C.U. de la seva pròpia iniciativa, solament els feia funcionar Abel R.

- La sentència recorreguda no ha tingut en compte la credulitat, la submissió i la desconeixença total per part de la processada des les activitats il·lícites del seu marit, ni de la seva molt breu detenció a Espanya, de les malalties greus que ella va patir o de la separació del seu cònjuge el 1997.

- El rebuig de la documentació aportada abans d'iniciar-se la vista oral ha de ser un altre motiu de revocació de la sentència, doncs es tracta d'una documentació registral que acredita les operacions de compra-venda d'immobles efectuades en la província de Barcelona, establint el caràcter lícit de les transferències de fons realitzades. El rebuig d'aquests documents ha comportat una indefensió i el defecte de no tenir en compte una prova de descàrrec.

- No ha estat establerta ni enunciada en la sentència cap prova precisa de l'activitat d'ocultació, d'utilització o de coneixement de l'origen delictiu dels diners, o d'un benefici tret per la recurrent d'aquesta activitat.

- En defecte de prova directa, el Tribunal de Corts ha recorregut a la prova indiciària, fonamentant-se en les hipòtesis, com la coneixença necessària de l'origen fraudulent dels diners, els poders de direcció de Maria Esperança C.U. en la societat SOMTRES SA, mentre que els

indicis retinguts poden rebre una explicació contrària, a saber la total ignorància de la processada i la submissió al seu marit.

IV.-RESULTANT: Que el Ministeri Fiscal compareix i demana la confirmació de la sentència.

Posa de relleu en primer lloc la desconexió per part de la processada de la Llei publicada al BOPA el 24 de gener de 2001 preveient la possibilitat de procedir a l'execució dels comisos interessats per una autoritat judicial estrangera sempre que els instruments o productes del delictes comès a l'estranger es trobin en territori andorrà, i que la legislació anterior autoritza l'aplicació de convencions internacionals relatives a l'adopció pels països signataris dels modes d'execució i de resolució dictats per altres països.

Objecta en segon lloc que el Tribunal de Corts no procedeix a l'execució de la sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona sinó que la considera com una prova documental fent part del sumari penal.

Precisa que no pot pretendre's que els fets provats envers els difunts han estat utilitzats per aconseguir la condemna de Maria Esperança C.U., en la mesura en la que se li reprotxa un delictes diferent del delictes de tràfic de drogues, i que suposa la prova d'una relació entre l'activitat financera organitzada al Principat i el narcotràfic.

Fa valer que l'al·legada desconexió de la operativitat i contingut dels comptes per part de la recurrent és totalment inversemblant i en contradicció amb les seves declaracions fetes el 29 de juliol de 1993 davant el Batlle instructor.

Sosté que la prova documental aportada per la processada a la vista oral i rebutjada pel Tribunal de Corts podia haver estat aportada en el curs dels 8 anys d'instrucció del sumari.

Finalment estima que els fets reprotxats a Maria Esperança C.U. són perfectament concrets i descrits amb precisió, i consistents en la col·laboració aportada al seu difunt marit per introduir en els circuits financers legals els diners procedents de la venda d'estupefaents, pel mitja de creacions de societats i obertura de comptes.

V.- RESULTANT: que per l'Aute de data 24 d'abril de 2002 aquesta Sala Penal acorda l'admissió del recurs d'apel·lació, i la inadmissió de la prova documental aportada per la recurrent.

FONAMENTS DE DRET

I.- CONSIDERANT: Que l'art. 145 del Codi Penal preveu i reprimeix el fet de facilitar per tots els mitjans la justificació mentidera de l'origen dels bens o dels revinguts provenint concretament d'un tràfic d'estupefaents o d'aportar la seva ajuda a una operació de col·locació, de dissimulació o de conversió del producte d'una d'aquelles infraccions; l'art. 146 del mateix Codi agreuja les penes previstes en cas de pertànyer l'autor a una associació, la finalitat de la qual és de cometre aquells delictes; que l'element material de la infracció, de la qual l'acusació n'ha d'aportar la prova, resideix en que els fons col·locats, i introduïts en el circuit financer legal provenen d'un tràfic de droga, l'element moral que no es pot presumir residint en el coneixement per l'autor de l'origen dels fons o de la impossibilitat per aquest últim d'ignorar aquest origen il·lícit.

II.- CONSIDERANT: Que la prova indiciària no sols és vàlida sinó imprescindible en l'àmbit penal, perquè en la majoria dels supòsits els seus autors preveuen cometre'ls d'amagat o soterradament cercant la impunitat, que de tota manera els indicis no poden tenir per efecte desvirtuar la presumpció d'innocència si no estan plenament provats o concordants, i tinguin una relació material i directa amb el fet criminal i el seu autor.

III.- CONSIDERANT: Que el Tribunal de Corts per fonamentar la seva decisió en quant a la culpabilitat de Maria Esperança C.U. s'ha recolzat sobre els indicis següents, que en resulten del sumari d'instrucció.

1- Abel R.R. participava a Espanya en el tràfic de productes estupefaents heroïna i cocaïna pel qual fou condemnat en data 22 de desembre de 1993 per sentència ferma de l'Audiència Provincial de Barcelona a la pena de 10 anys de presó major, cent milions de Ptes de multa així com el comís de totes les substàncies estupefaents, diners trobats i altres objectes. El Tribunal de Corts, contràriament al que pretén la recurrent, no ha procedit a l'execució d'una decisió estrangera, sinó que l'ha retinguda com a element de prova, permeten establir l'existència d'un tràfic d'estupefaents al qual es dedicava Abel R.R. i cap disposició legal prohibeix retenir, com a element de prova, la decisió pronunciada per una jurisdicció estrangera, en la

mesura en que va estar sotmesa a la lliure discussió de les parts en el procediment penal.

2- No es contestat que Abel R.R. hagi utilitzat els comptes bancaris i les societats constituïdes al Principat i a Espanya per introduir en els circuits financers legals els diners producte de la venda d'estupefaents. Consta en efecte de l'informe pericial i en les declaracions del perit que tots els moviments bancaris entre els diferents comptes no hi figurava cap mena d'explicacions, justificacions o interessos financers o fiscals ni professionals, i particularment en quant a les operacions consistents en canviar en divises estrangeres els fons ingressats en pessetes per transferir-los en altres comptes.

3- Ha quedat perfectament establert que la processada va obrir a Andorra tres comptes conjuntament amb el seu marit dels quals dos el mateix dia (folis 48-61-75), el 23 de desembre de 1987 i un compte personal, amb poders generals donats al seu marit el 27 de desembre de 1991, i va acceptar disposar de poders especials per administrar els bens de la societat SOMTRES S.A mitjançant la utilització del compte obert per Abel R. a nom de dita societat.

4- Es impossible admetre que la processada que compartia, en la seva qualitat d'esposa, la vida de Abel R.R., hagués pogut ignorar que el seu cònjuge es dedicava al tràfic d'estupefaents i que ella no s'hagués preocupat mai de l'origen de les sumes considerables que transitaven en els seus comptes bancaris, ni de la necessitat per Abel R.R. d'obrir 4 comptes a nom de la seva esposa.

5- Es convenient assenyalar a aquest respecte, la manca de coherència de les explicacions proporcionades per Mª Esperança C.U., la qual a la vegada ha pretès ignorar a l'acte de la vista oral, l'origen i la importància dels fons ingressats en dits comptes, en esposa sotmesa, que malgrat ser destinatària dels extractes dels comptes bancaris, i va intentar demostrar al Batlle Instructor, amb escrits particularment detallats, (folis 403 a 649) que els moviments financers provenien d'operacions de compra-venda o d'operacions comercials totalment legals.

6- Ara bé l'examen dels dipòsits i reintegraments efectuats en els comptes conjunts o en el compte personal de Mª Esperança C.U. (folis 175-176-177), permet persuadir-se que, tenint en compte la seva periodicitat i els seus imports, aquestes operacions no podien en cap cas resultar, com ho pretén la processada d'operacions de compra-venda d'immobles pertanyent-li. D'altra banda, en aquesta hipòtesi no està justificada la

utilització dels fons en la mesura en que el reintegrament de sumes importants i de la seva utilització no n'ha donat cap explicació.

7- En ressurt del conjunt dels indicis precisos i concordants reunits en el moment de la instrucció del sumari i de la vista oral que Maria Esperança C.U. tenia necessàriament coneixement que els fons que va permetre introduir en el circuit financer legal obrint comptes al seu nom i acceptant responsabilitats en l'administració de la societat SONTRES S.A, eren generats pel tràfic d'estupefaents als que el seu cònjuge es dedicava.

IV.- CONSIDERANT: Que en aquestes condicions el Tribunal de Corts ha fet una justa apreciació dels elements de prova recollits en els curs de la causa, que permeten establir la constitució dels delictes previstos als art. 145 i 146 del Codi Penal i la participació de Maria Esperança C.U. en la comissió dels mateixos, i per tant la sentència recorreguda ha de ser confirmada.

Vistes la Constitució, El Codi Penal, el Codi de Procediment Penal, la jurisprudència d'aplicació, i altres fonts del Dret del Principat d'Andorra,

La Sala Penal del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

D E C I D I M

1.- Desestimar el recurs d'apel·lació interposat per Maria Esperança C.U.

2.- Confirmar íntegrament la sentència dictada pel Tribunal de Corts en data 10 de desembre de 2001, en la causa núm. 28-2/94.

3.- Condemnar la recurrent al pagament de les despeses processals causades pel recurs.

4.- Atorgar a la condemnada els beneficis dels Indults promulgats en data 14 de març de 1994 i 7 d'abril de 1996 per SS. EE. Els Coprínceps d'Andorra.

5.- Retornar la Causa al M. Iltre. Tribunal de Corts, amb certificació de la present Sentència, per al seu compliment i execució.

Així, per aquesta nostra sentència, definitivament jutjant, ho manem i signem.